

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI QOSHIDAGI
"ADOLAT" MILLIY HUQUQIY AXBOROT MARKAZI DAVLAT MUASSASASI

STATE INSTITUTION THE NATIONAL CENTER OF LEGAL INFORMATION "ADOLAT"
UNDER THE MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

100060, Toshkent sh. Amir Temur shohkor'chasi, 19 uy, Tel: (71) 233-26-56, 233-26-65,
lex.uz, adolatmarkazi.uz, e-mail: adolat_kam@lex.uz, info@adolatmarkazi.uz, lex@adliya.uz

2022-yil 28-iyun 30-8/3-1/1185-son

Vazirlik va idoralarga
(ro'yxat bo'yicha)

Vazirlar Mahkamasi Rayosatining 2022-yil 4-apreldagi 50-son majlis bayoni qaror qismining 17-bandida va bayon ilovasi bilan tasdiqlangan chora-tadbirlar rejasining 21-bandi ijrosi yuzasidan Davlat xizmatchilarining ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishiga doir tavsiyalar ishlab chiqildi, mazkur tavsiyalar xizmat doirasida foydalanish uchun ilovaga muvofiq yuborilmoqda.

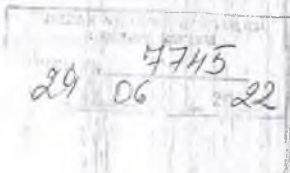
Ilova 8 varaqda.

Direktor

F. Tojiev

Ijra: D. Irgasheva
Tel.: (97) 480-86-01

qiladigan tarzda taqdim etish kerak.

2. Siz istagan emas, oquvchilar istagan ma'lumotni berishingiz kerak. Buning uchun folloverlaringizning qiziqishlari, xohish-istaklarini bilishingiz, targ'ibotni shunga yonaltirgan holda amalga oshirishingiz lozim. Buning uchun Instagramda turli sorovnomalar tashkil qilishingiz mumkin.

3. Qancha kop taklif bersangiz, shuncha kop olasiz. Yani oquvchilaringizga qadrli kontentlarni taqdim eting, ularning murojaatlariga javob bering, maslahatlar bering, xullas, muhokamalarda faol bo'ling. Shunda koproq oquvchilar etiboriga tushasiz.

4. Hamkorlikni kuchaytiring. Yani huquqiy ma'lumotlar bilan ishlaydigan barcha huquqni muhofaza qiluvchi organlar, xabar saytlari, blogerlar va jurnalistlar bilan yaqin aloqa ornating.

5. Xeshteglardan unumli foydalaning. Xeshteglar berayotgan materialingizni koproq odam korishiga yordam beradi. Bunda ikki yol bor: yoki shu paylgacha mashhur, ommalashgan xeshtegni qoyasiz, yoki ozingiz oz original xeshteg oylab topib, uni ommalashtirasiz. Olaylik, konstitutsiya kuni arafasida targ'ibot qilayotganda yangi xeshteg oylab topgandan, #konstitutsiya degan shundoq ham mashhur xeshteg ostida material bergan maqul. Lekin siz ozingizning yangi goyangizni xeshteg orqali ommalashtirmoqchi bolsangiz, masalan, ozbek tili bayrami haqida ommaga malum qilmoqchi bolsangiz, #til_bayrami xeshtegini kiritib, barcha materiallarni shu xeshteg bilan bersangiz boladi. Xeshteg – bu bir katta sarlavha. Materiallarni turkumlashtiruvchi ozakdir. Keyin kimki qidiruv saytlari yo ijtimoiy tarmoqda shu xeshtegni qidiruvga bersa, sizning materiallaringiz chiqib kelaveradi.

6. Hamkorlar bilan tadbirlar otkazing. Masalan, biron hujjat haqida targ'ibot qilish uchun folloverlari kop yulduzlar, blogerlar bilan aloqaga chiqib, ular ishtirokida instagramda onlayn tadbir, hamkorlikdagi loyihalar qilsangiz, sizni koproq odam koradi.

7. Tanlovlar otkazing. Odamlar tanlovlarni yaxshi korishadi. Ayniqsa unda qimmatbaho sovgalar yutib olish mumkin bolsa Instagram buning uchun katta imkoniyatlar beradi. Tanlovlar sizning profilingizni muhokamalar markaziga olib chiqadi.

3. "Ozingiz haqingizda"

Facebook profilida ana shunday bolim borligini bilasiz. Kopchilik taklifni qabul qilish yoki taklif yuborishi, shuningdek sahifangizga obuna bolish uchun ana shu bolimga kirib oqib koradi. Shu bolimda sahifaning maqsadi aniq, londa va tushunarli tarzda bayon qilinishi kerak. Unutmang, Facebook foydalanuvchisi sizning sahifangizdan Siz uchun emas, ozi uchun qiziqarli ma'lumotni topishni istaydi.

4. Kontent. (Publikatsiyalar)

Sizning sahifangizga tasodifan kirib qolgan foydalanuvchi "ilk qadami"dan shu sahifaga boglanib qolishi kerak. Shu sababli har bir post, har bir publikatsiyaning qiziqarli, oqishli, ommahop bolishiga harakat qilish kerak. Imkon qadar Sizning sahifangizda begonalar oz postlarini joylashi, "holilishi"ga yol qoymasligingiz kerak. Buning uchun profildagi maxsus xizmatdan foydalansa boladi.

Har bir post xatosiz, sodda, aniq va to'g'ri bolishi kerak. Imkon boricha, infografika, fotosurat, roliklardan foydalanish yaxshi. Chunki, aksariyat foydalanuvchilar voqelik vizual qabul qilishni afzal koradi. Yani, oqishni emas, korishni xohlashadi. Shu sababli qaysidir qonun yoki qaror matnini sahifaga joylash yoki tegishli saytga havola (link) berish bilan maqsadga erishish qiyin.

Materiallar qanday bolishi kerak?

1. Qonun, qaror yoki farmondan togridan to'g'ri iqtibos yoki kochirma keltirishdan qochish kerak. Chunki bunday matnlarni huquqiy saytlardan ham bemalol topsa boladi.

2. Agar material matn korinishida bolsa, u imkon darajasida qisqa, aniq va tushunarli bolishi kerak. Biroq, ayrim huquqiy yangiliklar mohiyatini tushuntirish uchun ancha soz kerak boladi. Shu sababli, har bir yangi tartih yoki qoidani alohida, misollar bilan tushuntirish kerak.

Masalan: Endi siz oliy oquv yurtida oqish uchun shartnoma pulini tortga bolib tolashingiz mumkin.

Ushbu yangilik haqida batafsil ma'lumot olishni istaganlar uchun biror soz ortiga havola joylashtiriladi. Oquvchi qoshimcha ma'lumotni kerakli saytdan bilib olishi mumkin.

Islahotlar davrida xalq bilan muloqot asosiy qadriyatlaridan biri sifatida belgilandi. Shunday sharoitda ijtimoiy tarmoqlar jamoatchilik fikrini organlash, shuningdek, turli muammolardan xabarдор bolishda beqiyos ahamiyat kash etdi. Majoziy mehnat, inson huquqlari, taim, sog'lqni saqlash, bola huquqlari kabi masalalarda koplab jodiy ozgartirishlar qilmish, ilg'or qadamlar qoyilishda ayman ijtimoiy tarmoqlarning hissasati katta bolganini etirof etish joiz. Shuningdek, ijtimoiy jihatdan ahamiyatli turli tadbirlarning tashkil etilishi, kayriya aksiyalari, kitobxonlik musobobalari otkazilishi, kongresslar hamjamiyatlari tuzilishi, qiyin ahvolda tushib qolgan kishilarga yordam qoii chozilishi – bularning bari ijtimoiy tarmoqlarning fuparolik jamiyati qurtshda katta ahamiyatga ega bolgan platforma kanna korsatib turibdi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar orqali turli tahdidlar va noqonuniy chaqirtiqalar ham yanqarayoigeanim, ijtimoiy tarmoqda foydalanuvchilar soz masuliyati, axborot targ'atishning huquqiy meyorlarini bilimgan holda harakat qilayolgannliklarini ham, ailsuki, kop kuzatilyapmiz. Ayni shu orinda davlat xizmatchilarining ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishida etibor qarataish lozim bolgan bir qator masalalar bor. Ijtimoiy tarmoqlar orqali qonunlariga boysunmaslikka, sanksiyalamagan ommaviy yigitlar otkazishga luqatorlarni ommaviy ravishda davlat etish, aholi orasida vahima va davlat organlariga nisbatan ishonchsizlik tuygularini yoyish hamda jamiyatda beqarorlikni keltirib chiqarish maqsadida toqib chiqarilgan yolg'on xabarlar keng tarqalmiqda. Axborot loqrisidagi barcha qonun hujjatlarda zoravonlik va shafqatsizlikni targ'ib qilish qat'iy taqqlangan. Shu orinda bu boradagi qonun hujjatlari normalarni eslatib oltamiz.

DAVLAT XIZMATCHILARINING IJTIMOIY FAYDALANISHIGA DOIR TAVSIYALAR

xahar qoldirish, "fasma"da aylanayotgan suratlar va materiallarni izohlash, turli soha va qiziqishlardan kelib chiqqan holda guruhlilar yaratish imkonini beradi.

Ozbekiston sharoitida Facebook orqali materiallarni tarqatish yaxshi samara berishi mumkin. Facebook nafaqat biror malumotni qoldirish, balki u haqda boshqalarning fikrini, izohlarini organish uchun ham ancha qulay. Har bir xabarga munosabat bildirish imkonining borligi huquqiy sohadagi biror bir ozgarishni jamoatchilik qanday qabul qilayotganini bilishda muhim orin tutadi.

Facebookda targ'ibot olib borish uchun avvalo sahifani ommalashtirish kerak boladi. Sanoqli foydalanuvchi bilan maqsadga erishib bolmaydi.

Shu bois, avvalo, ushbu ijtimoiy tarmoqning boshqalardan farqli tomonlarini yaxshilab organish kerak boladi.

1. Akkauntga nom tanlash.

Gazetada "sarlavha – yarim maqola" degan gap bor. Bu anananing ijtimoiy larimoqqa ham aloqasi bor. Siz sahifani ochganingizdan keyin boshqalarga dostlik taklifi yuborasiz yoki Facebook avtomatik tarzda bu sahifani tavsiya qilishi mumkin. Odatiy shablon nomlar – "inson va huquq", "huquqiy bilimlar", "huquqiy maslahatlar" kabi nomlar bir qarashda etiborni tortmaydi. Foydalanuvchilar "dostlik taklifi"ni sahifaning nomini koribiq, otkazib yuborishi mumkin. Shunday ekan, sahifaning maqsadini oziga xos tarzda ifodalaydigan nom qoyilsa, oz-ozidan "dostlar" ham, obunachilar ham ortishi mumkin. Masalan: "tekin advokat", "bepul huquqiy maslahat", "siz uchun muhim" va hokazo.

2. Muqova va profil

Kitob yoki jurnalning muqovasi uning xaridorgiriligini taminlaydi. Facebook sahifasida ham "muqova" alohida orin tutadi. Odatda alohida shaxslar oz uyi, ozi yashaydigan shahar yoki ishxonasining rasmini "muqova"ga qoyadi. Sahifaning maqsadi huquqiy targ'ibot ekan, demak, shunga mos, qiziqarli rasm qoyilishi kerak. Profil surati ham muqovani toldirib, uni mazmunan boyitishi, shu bilan birga odamlarni qiziqitirishi kerak.

8. "Storis" xizmatidan faolroq foydalaning. Instagramning "stois" funksiyasi kontentlarni qisqa muddatga (24 soat) ushlab turadi va u yerga joylangan kontentlarni ko'proq odam korishi bilan foydalidir. Shu sababli storisga kichik hajmdagi videolar, bar necha suratlarni turli xeshteglar bilan joylab borsangiz, profilgizga qiziqish ortadi.

9. Oquvchilar boshqalarga ham ulashishni istaydigan kontent yaratib. Profilingizdan "ulashish" funksiyasini qanchalik kop ishlatsalar, siz haqingizda shunchalik kop bilishadi. Instagram lentasida ham ko'proq korinasiz va follovelar siz tomon oqadi.

TELEGRAM

Telegram mesendjeri onlayn muloqotning eng qulay vositasi sanaladi. Telegram-guruhlilar ham bugungi kunda Ozbekiston media makonida eng asosiy axborot manbalaridan biri bolib qolmoqda. Uning telegram-kanaldan farqi guruh azolarining har biri ozi tayyorlagan yoki bosh manbalardan olgan malumotni elon qilishi mumkin.

Albatta, guruhda har xil saviyadagi, har xil qarashdagi insonlar bolishi mumkin. Shu bois uni mavzu jihatidan boshqarish, materiallarni muayyan "filtr"dan otkazishning imkoni yoq. Shunday bolsa-da, guruhning azolari tomonidan fikrlar oqimini yonaltirib turish mumkin. Chunki, guruhda asosiy mavzudan chalgish (yoki chalgitish) ancha oson. Guruh "admin" (mamu)ri tomonidan ishtirokchilarning fikrlariga malum izoh yoki munosabat bildirgan holda asosiy etiborni maqsadga – qonunchilik targ'ibotiga qaratish oz samarasini beradi.

Masalan, malum bir talim maskani oquvchi yoki talabalari ishtirokida "huquqiy savodxonlik" guruhini tashkil qilasiz. Guruh azolari undan chiqib ketmasligi uchun imkon qadar qiziqarli roliklar, suratlar, mem yoki "qanotli iboralar", tasirchan hikmatlar berib borish mumkin.

Telegram-kanalni muvaffaqiyatli yuritish uchun tavsiyalar

1. Avvalo maqsadli auditoriyangizni – kim uchun va nimalarni targ'ib qilmoqchi ekaningizni va buni qanday amalga oshirishni oldindan belgilab oling.

"Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonunning 121-moddasiga asosan veb-saytning va (yoki) veb-sayt sahifasining egeri, shu jumladan bloger hamu erkin foydalanishi mumkin bolgan axborot foydalanish to'g'risida jaxon axborot to'g'risidagi oz veb-saytdan va (yoki) veb-sayt sahifasidan zoravonlik va terrorizmi targ'ib qilish maqsadlarida foydalanishiga yo'q qoymasligi shart.

15-moddasida davlatning axborot borsasidagi xavfsizligini taminlash yo'llaridan biri sifatida zoravonlikni, shafatsizlikni targ'ib qiluvchi goyalarni oz ichiga olgan axborot tarqatishiga qarshi harakatlarni qilib ekanligi mustahkamlangan.

Kelajak avlodni zoravonlik va shafatsizlik tasvirlaridan himoya qilishga qaratilgan maksus "Bolarini ularning sog'lig'iga zarar yetkazuvchi axborotdan himoya qilish to'g'risida"gi Qonun qabul qilindi.

Bu borada Mamuriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga 1891-va Jinoyat kodeksiga 1301-moddalar kiritilib, zoravonlikni yoki shafatsizlikni targ'ib qiluvchi mahsulotni tayyorlash, olib kitirish, tarqatish, reklama qilish, namoyish etish uchun javobgarlik belgilanmagan.

Ijtimoiy tarqatish paydo bolishi bilan dunyoni ikki qismga bo'lib yuqor: onlayn va offlayn. Ular yordamida musiqalar tarqatish, kitob yuqor: suratlar tomosha qilish va boshqa koplab ishlarini bajarish mumkin. Bir soz bilan aytganda, ijtimoiy tarqatish hayotimizni ancha osonlashtirish baroharida ular bizi oziga yanada kuchliroq jalb etmoqda.

Keling, endi ayrim chegaralardan biz shu paylga qadar ommalashtirish uchun ijtimoiy tarqatish va messenclerlarga qisqacha tarf berib, ularni qanday yuritish haqidagi tavsiyalar, yo'qorlarimizni berib otsak.

FACEBOOK

Facebook tarqatish dunyoda ikki millatdan ortiq azosi bilan dunyodagi eng yirik ijtimoiy tarqatish bo'lib turibdi. U foydalanuvchilar uchun oz haqida suratlar va malumotlar berish, dostlarni taklif qilish, ular bilan xabar almashish, o'zining va boshqalarning "devo"larida

2. Auditoriyangizni, qiziqishlari, jinsi, malumotiga e'tibor qaratib. Siz aholingiz turli qatlamlarini qamrab olinmoqchisiz. Demak, siz berayotgan malumotlar barcha qatlam vakillari uchun qiziq va foydali bo'lishi kerak.

3. Kanalning ong yuqor: burchagidagi 3 nuqtali kursor bilan bosangiz, "Informatsiya o'kanali" (kanal) haqida axborot degan foydali chiqadi. Siz kanal oquvchilariga nima berishi haqida qisqacha malumot yozib qo'ying.

4. Agar telegram-kanalda tabiiy maqolalar bermoqchi bo'lsangiz, uni uzundan-uzoq kitirish qismi bilan boshlamang. Barcha jumla odatda maqolaning taqdimoti hal qiladi. Eng asosiydan boshlang va qiziqarli bayon eting.

5. Kanal haqida malumotlarni kanalning ozida tez-tez takrorlab turib, chunki yangi obunachilar yoki "mehmonlar" "arxiv"ni titib olinmasligi mumkin.

6. Kopinchasi sizning kanalning "telegram"ning qidiruv xizmati orqali topib olishadi. Shu bois kanalga nom tanlashda kopchilik orqali topib olishadi. Shu bois kanalga nom tanlashda kopchilik qidiruvga beradigan, hamma uchun tanish sozlardan foydalaning.

7. Fikrlarni sodda, ting bayon eting. Imkon qadar ushbu va ijtimoiy xalqlarga yo'q qoymang.

8. Kanalning ozingizga tanish bo'lsa, kopchilik foydalanadigan resurslar, guruhlilar va kanallar orqali targ'ib qilishdan foydalaning. Bu foydalanuvchilar sahifangizning kengayishini taminlaydi.

9. Elon qilayotgan har bir malumotga rasm, kolla yoki fotosurat berib borsangiz harakat qiling. Quruq matn etiborni tortmasligi mumkin.

10. Kanal orqali tez-tez turli mavzularda sorovnomalar otkazib turib. Bu ham odam jamiasining yaxshi usuli. Buning uchun kanalningizning ong yuqor: burchagidagi 3 nuqtali bosib, "Sorovnomalar yaratish" (sozat o'rsat) bo'limini belgilash orqali ishlash mumkin.

Sorov otkazish mumkin.